

İSTANBUL 29. AĞIR CEZA MAHKEMESİ'NE

Esas No : 2017/62

Konu : Azami Sürenin Dolması Nedeniyle Adli Kontrol Tedbirinin Kaldırılması Talebi

Mahkemenizin 2017/62 Esas sayılı dosyasında sanık sıfatıyla yargılanmaktayım. Bahse konu dosyada hakkımda İstanbul 7. Sulh Ceza Hâkimliğinin 16.07.2016 gün ve 2016/3707 D. İş sayılı kararı uyarınca 16.07.2016 tarihinden itibaren 5271 sayılı CMK'nun 109/3-a maddesi kapsamında yurt dışına çıkış yasağı adli kontrol tedbirinin uygulanmasına devam edilmektedir. (Burada haklarında soruşturma aşamasında Sulh Ceza Hâkimliğince tedbir kararı verilip de bu tedbir kaldırılmadan yine Mahkemesince de tedbir uygulanması yönünde karar verilenler Sulh Ceza Hakimliği kararının tarihini, ilk defa Mahkeme tarafından tedbir uygulananlar da Mahkemenin karar tarihini yazmalıdır.)

Bilindiği üzere 14.07.2021 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7331 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 17. maddesi ile 5271 sayılı CMK'na Adli Kontrol Altında Geçecek Süre başlıklı 110/A maddesi eklenmiştir. Maddenin 2. fıkrasında; Ağır ceza mahkemesinin görevine giren işlerde adli kontrol süresinin en çok üç yıl olduğu, bu sürenin zorunlu hâllerde gerekçesi gösterilerek uzatılabileceği; uzatma süresinin toplam üç yılı, Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar yönünden ise dört yılı geçemeyeceği hüküm altına alınarak adli kontrolde geçirilebilecek sürelerle ilişkin sınırlama getirilmiştir.

7331 sayılı yasanın 17. maddesine ilişkin teklif gerekçesinde; düzenlemede öngörülen sürelerin kişilerin zorunlu olarak adli kontrol yükümlülüğüne tabi tutulmaları gereken süreler olmayıp, belirtilen süreler dolmadan da her zaman adli kontrol yükümlülüğüne son verilebileceği, düzenlemeyle kişilerin özgürlüklerinin güvence altına alınması ve adli kontrol tedbirinin ölçüsüz olarak uygulanmasının önüne geçilmesinin amaçlandığı vurgulanmıştır.

Ayrıntıları **Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin 20.02.2014 gün ve 2014/1494 Esas, 2014/2310 Karar** sayılı kararında **(Ek-1)** açıklandığı üzere adli kontrol kararının kaldırılması veya değiştirilmesi talebinin kovuşturma evresinin her aşamasında ileri sürülebileceği ve Mahkemesince bu taleple ilgili olarak **olumlu veya olumsuz bir karar verilmesi gerektiği** belirtilmiştir.

CMK'nun 2/1-f maddesinde de kovuşturma evresi; iddianamenin kabulüyle başlayıp, hükmün kesinleşmesine kadar geçen evre olarak tanımlanmıştır. Mahkemenizin **2017/62** Esas sayılı dosyasının henüz kesin hükümle sonuçlanmamış olması nedeniyle kovuşturma aşamasının halen devam ettiği ortadadır.

Anayasa Mahkemesi, bireysel başvuru yoluyla incelediği ve ihlal tespiti yaptığı birçok kararında **yurt dışı çıkış yasağı adli kontrol koruma tedbirinde olduğu gibi tüm koruma tedbirlerinin geçici olduğunu**, herhangi bir tedbirin ilânihaye veya herhangi bir kriterden bağımsız olarak **süreklilik arz eder biçimde uygulanmasının mümkün olmadığını** vurgulamaktadır. Mahkeme, süregelen bir koruma tedbirinin durumun **gerektirdiğinden daha uzun sürdüğünün anlaşıldığı durumlarda** tedbir nedeniyle müdahale edilen anayasal hakların ihlalinin söz konusu olabileceğini belirtmektedir. (bkz. *Latife Akyüz*, B. No: 2016/50822, 07.09.2021; *Hakkı Gök*, B. No: 2017/33469, 03.11.2022; *Yavuz İrişti*, B.No: 2019/10850, 02.03.2023, *Yağmur Erşan* [GK], B. No: 2018/36451, 27.10.2021; *Onur Can Taştan* [GK], B. No: 2018/32475, 27.10.2021)

Koruma tedbirleri ile anayasal haklara yapılan müdahalelerin keyfî veya öngörülemez olmaması için bazı güvenceler sağlanmalıdır. Müdahale teşkil eden tedbirlerin özellikle kanun dışı veya keyfî ya da **makul olmayan şekilde uygulandığına ilişkin** savunma ve **itirazlarını sorumlu makamlar önünde etkin bir biçimde ortaya koyabilme olanağının kişilere tanınmış olması gerekir**. Söz konusu **usul güvencelerinin mevzuatta yer almaması, yer aldığı hâlde uygulanmaması** veya etkisizleşmesi koruma tedbirlerinin müdahale ettiği anayasal hakları ihlal eder (*Latife Akyüz*, § 52,).

Yurt dışına çıkış yasağı öngören adli kontrol tedbirinin esas olarak Anayasanın 23. maddesiyle koruma altına alınan “*yerleşme ve seyahat hürriyeti*” kapsamında değerlendirilmesi gerektiği ortadadır. Temel hak ve özgürlüklere yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması ve söz konusu müdahalenin gerek kapsamı **gerek süresi itibarıyla orantılı olarak uygulanması gerekir**. Buna göre yerleşme ve seyahat hürriyetine ve bu temel hakla bağlantılı olarak özel hayata ve aile hayatına saygı hakkına yapılan bir müdahale, zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamıyorsa ya da zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamakla birlikte **orantılı değilse** demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bir müdahale olarak değerlendirilemez.

CMK'nun 111. maddesine göre Adli Kontrol kararının kaldırılması talebinin şüpheli veya sanığın istemi üzerine, Cumhuriyet savcısının görüşünü aldıktan sonra hâkim veya mahkeme tarafından beş gün içinde karar verileceği hüküm altına alınmıştır. İlk derece mahkemesince nihai

hükümle sonuçlanan dosyalarda CMK'nun 111. maddesi uyarınca adli kontrol kararını kaldırma taleplerinin ilk derece yargı merciince mi yoksa kanun yolu merciince mi hükme bağlanacağı ceza usul yasamızda açık olarak düzenlenmemiştir. Ancak dilekçeye ekli **Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin 20.02.2014 gün ve 2014/1494 Esas, 2014/2310 Karar** sayılı kararı uyarınca bu talebin yargılamanın her aşamasında yerel mahkeme tarafından karara bağlanması gerektiği ortadadır.

Diğer taraftan evrensel bir hukuk kuralı olan kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesi ve 5237 sayılı TCK'nun 2. maddesi uyarınca ceza hukuku yönünden kıyas yolu kapatılmış ve sadece dar yorum yapılabileceği kabul edilmiş ise de ceza muhakemesi hukukunda yorum ve kıyas mümkündür. Kıyas, kanun koyucunun öngörmediği bir kuralı hakimnin belirli bir muhakeme tarzıyla icad etmesini ifade eder. Yani saiklerdeki benzerliğe dayanarak kanunda mevcut bir kuralın kanun tarafından öngörülmuş olmayan bir hale uygulanması demektir. Kıyas kanunun lafzını yorumlamak değil boşluklarını doldurmak için yapılan bir genişletme faaliyetidir. Özetle kıyas birbirinin aynı olmayan fakat birbirine benzeyen olaylara aynı kuralın uygulanması demektir.

15.04.2020 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7242 sayılı yasanın 15. maddesi ile değişik CMK'nun 109. maddesinin 4. fıkrası uyarınca ağır hastalık veya engellilik nedeniyle ceza infaz kurumu koşullarında hayatını yalnız idame ettiremeyen şüpheli ile gebe olan veya doğurduğu tarihten itibaren altı ay geçmemiş bulunan kadın şüphelinin tutuklanması yerine adli kontrol altına alınmasına karar verilebileceği, bu kişiler hakkında mahkûmiyet hükmü verilmiş ve bu hükümle ilgili olarak **istinaf veya temyiz kanun yoluna başvurulmuş olması hâlinde, UYAP kayıtlarını incelemek suretiyle hükmü veren ilk derece mahkemesinin de adli kontrol kararı verebileceği** hüküm altına alınmıştır. Yine 7242 sayılı yasanın 16. maddesi ile CMK'nun 112. maddesinin birinci fıkrasına "*Hakkında mahkûmiyet hükmü verilmiş ve bu hükümle ilgili olarak istinaf veya temyiz kanun yoluna başvurulmuş olması hâlinde, UYAP kayıtlarını incelemek suretiyle hükmü veren ilk derece mahkemesi de tutuklama kararı verebilir.*" hükmü eklenmiştir.

7242 sayılı yasanın 15. ve 16. maddeleri birlikte değerlendirildiğinde kanun koyucunun; özellikle istinaf veya temyiz kanun yolları aşamalarının uzun sürmesi nedeniyle her ne kadar ilk derece mahkemesi nihai hükümle dosyadan el çekmiş olsa da yargılama aşamasında ani gelişen durumlara bağlı olarak adli kontrol kararına uyulmaması halinde tedbirin tutuklamaya çevrilebileceği, tutuklama tedbirinin de değişen şartlara bağlı olarak kaldırılıp yerine adli kontrol tedbirinin uygulanabileceği bu konuda tasarrufta bulunma yetki ve görevinin de hükmü veren ilk derece mahkemesine ait olduğu yönündeki iradesini net olarak ortaya koyduğu görülmektedir.

Ayrıca yasa koyucunun 14.07.2021 Resmi Gazete tarihli 7331 sayılı yasanın 17. maddesi ile adli kontrolde geçirilebilecek sürelerle ilişkin sınırlama getirerek temel hak ve hürriyetlere sınırsız süre ile müdahale edilmesini önlemek istediği açık olup bu husus madde gerekçesinde de net olarak ifade edilmiştir.

5271 sayılı yasanın 109/4 ve 112/1 maddelerine 2020 yılında eklenen değişiklikler ve Yasaya 2021 yılında eklenen 110/A maddesi ile Yargıtay 9. Ceza Dairesinin yukarıda bahsedilen kararı birlikte değerlendirildiğinde ilk derece mahkemelerinin dosyadan hükümle el çekmiş olsalar bile kanun yollarına başvurulması halinde kovuşturma aşamasının halen devam ediyor olması nedeniyle gelişen durumlara bağlı olarak adli kontrol kararı verme, değiştirme veya kaldırma konusunda görev ve yetkili oldukları, ceza muhakemesi hukukunda kıyas yasağı bulunmadığından Mahkemenizin iş bu taleple ilgili olarak CMK'nun 109/4 ve 112/1 maddelerini kıyasen somut olaya uygulayarak talebi karara bağlama yetkisinin bulunduğu kuşkusuzdur.

Her ne kadar hakkımda **İstanbul 7.** Sulh Ceza Hakimliği tarafından verilen yurt dışı çıkış yasağı tedbiri soruşturmanın sonuna kadar geçerli olsa da Mahkemenizce **22.06.2017** tarihli iddianamenin kabulü kararına ilişkin düzenlenen tensip tutanağında tedbirle ilgili herhangi bir değerlendirme yapılmadığı için tedbirin **16.07.2016** tarihinden beri uygulanmaya devam ettiğinin açık olduğu (**Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 12.12.2022 gün ve 2021/4577 Esas, 2022/9798 Karar sayılı kararı**), atılı suç nedeniyle tedbir için CMK'nun 110/A maddesinde öngörülen azami 7 yıllık sürenin de **16.07.2023 tarihi itibariyle dolduğu** ortadadır.

Yukarıda bahsedilen Anayasal ve yasal mevzuat hükümleri ve konuya ilişkin yargısal içtihatlar da dikkate alınarak; hakkımdaki adli kontrol tedbiri için kanunda öngörülen azami sürenin dolması nedeniyle halen tedbirinin uygulanmaya devam edilmesinin Anyasanın 20. ve 23. maddeleri ile CMK'nun 109. ve 110/A maddelerine açıkça aykırı olduğu değerlendirilmekle;

TALEP _____: Yukarıda belirtilen sebeplerle;

- 1- Öncelikle hakkımda uygulanan **Yurt Dışı Çıkış Yasağı Adli Kontrol Tedbiri için kanunda öngörülen azami sürenin dolduğunun TESPİTİNE**,
- 2- Yapılan tespit doğrultusunda sistem kayıtlarının güncellenmesi amacıyla Adli Kontrol Kararının CMK'nun 110/A-2 maddesi uyarınca **KALDIRILMASINA**,
- 3- Kararın gereğinin ifası için ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına **MÜZEKKERE YAZILMASINA**,
- 4- Karardan bir suretinin tarafıma **TEBLİĞİNE** karar verilmesi hususunda,

Gereği arz ve talep olunur. **17.07.2023**

SanıkAdı Soyadı

İmza

EK:

- 1- Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin 20.02.2014 gün ve 2014/1494 E. 2014/2310 K. sayılı kararı